

VPPG Nieuwsbrief: De partijpolitieke chaos in de gemeente

Gebaseerd op inzichten van prof. A.Q.C. Twan Tak

Wanneer lokaal bestuur vastloopt

In steeds meer gemeenten loopt de besluitvorming vast. Raadsleden ruziën, wethouders vallen, en burgers klagen dat ze niet worden gehoord. Wat ooit “de democratie dicht bij de burger” moest zijn, lijkt te veranderen in een bestuurlijke doolhof.

Volgens emeritus-hoogleraar **prof. Twan Tak** ligt de oorzaak niet in individuen, maar in het systeem: ‘

De logica van partijpolitiek op lokaal niveau

In veel gemeenten werkt de raad met coalitieakkoorden die tot op de komma vastliggen. Daardoor verandert het raadswerk in een politieke schaakpartij:

- **Coalitiefracties** stemmen automatisch voor het college.
- **Oppositiefracties** dienen moties in die bij voorbaat sneuvelen.
- En **wethouders** worden afgerekend op partijloyaliteit, niet op bestuurskwaliteit.

Het gevolg? Raadsvergaderingen draaien vaker om macht dan om inhoud. Burgers zien theater in plaats van bestuur.

Bureaucratie als schild

Tak waarschuwde herhaaldelijk dat bestuurders zich verschuilen achter regels in plaats van recht. Een burger die bezwaar maakt tegen een gemeentelijke beslissing krijgt vaak te horen dat zijn aanvraag “niet ontvankelijk” is niet omdat hij ongelijk heeft, maar omdat het formulier niet perfect is ingevuld. “Het bestuur is vergeten dat recht bedoeld is om mensen te beschermen,” schrijft Tak, “niet om het bestuur zelf veilig te houden. Zo ontstaat er wat hij noemt ‘ : een cultuur waarin procedures belangrijker zijn dan rechtvaardigheid.

De gevolgen: wantrouwen en apathie

Deze cultuur heeft zichtbare effecten:

- Burgers voelen zich buitengesloten.
- Ambtenaren durven niet af te wijken van regels.
- Raadsleden raken verstrikt in partijdiscipline.

Het vertrouwen in lokale politiek daalt gestaag. Uit onderzoek van de VNG blijkt dat slechts een minderheid van de inwoners gelooft dat de gemeente “eerlijk en open” handelt. Tak ziet hierin een fundamenteel probleem: ‘

Hoe het anders kan

Toch is er hoop. Enkele gemeenten proberen bewust de partijpolitieke logica te doorbreken:

- **Raadsakkoorden**, waarin alle partijen samen beleid vaststellen in plaats van via coalities.
- **Burgerjury’s** en **open besluitvorming** waarin inwoners meebeslissen.
- **Menselijke maat-beleid**, waarin ambtenaren mogen afwijken van regels als de situatie erom vraagt.

Tak zou dat toejuichen: het zijn stappen om recht en redelijkheid weer boven partijbelang te plaatsen.

De rechtstaat begint lokaal

De crisis in de gemeentepolitiek is niet slechts een organisatorisch probleem, maar een moreel vraagstuk.
Zoals prof. Tak het zegt: “De rechtsstaat begint niet in Den Haag, maar in het gemeentehuis. Dáár moet het bestuur laten zien dat het de burger dient en niet zichzelf.” Als lokale politici, ambtenaren en inwoners die les ter harte nemen, kan de gemeente weer worden wat zij hoort te zijn: het eerste, menselijke gezicht van de democratie.

Wij stellen het zeer op prijs indien de nieuwsbrieven worden besproken met de leden van uw partij!

Ben jij raads(commissie)lid en wil je je netwerk versterken of meer kennis opdoen? Word lid van onze beroepsvereniging! Voor vragen of informatie: **info@vppg.nl**. Direct aanmelden kan via **www.vppg.nl**.

VPPG onafhankelijke beroepsvereniging voor raadsleden
Secretariaat VPPG
Nijemonde 31
3434 AZ Nieuwegein